

Näyttöön perustuvan toiminnan edistäminen johtajan tehtävänä

Johtamisen ja esimiestyön päivät

11.05.2017

Teija Korhonen Sh, TtT
Kehittämispäällikkö
Suomen Sairaanhoitajaliitto ry

Laki edellyttää

- » Terveydenhuollon toiminnan on perustuttava näyttöön, hyviin hoito- ja toimintakäytäntöihin
- » Terveydenhuollon palvelujen on oltava laadukkaita, turvallisia ja asianmukaisesti toteutettuja (Terveydenhuoltolaki 1326/2010,8§)
- » Sosiaali- ja terveydenhuollossa otetaan käyttöön vaikuttavimmat ja tehokkaimmat toimintatavat (alueuudistus.fi)

Terveysthuollon haasteita

- ***Terveysthuollon kustannukset vaikeasti hallittavissa***
 - Lääketiede (uudet lääkkeet, teknologia) lisäävät mahdollisuuksia
 - Asiakkaiden odotukset kasvaneet: laatu, turvallisuus, tulokset
 - Aluekehitys – väestön ja palvelujen epätasainen jakautuminen
 - Väestön ikääntyminen
 - Kansansairauksien lisääntyminen
 - Samanaikaisesti resurssit niukentuvat - > palveluiden tuottaminen väestölle oikeudenmukaisesti ja kustannustehokkaasti

- > **Huomio kiinnittynyt hoitomenetelmien vaikuttavuuteen ja vaihtelevuuteen**

(esim. Pearson ym. 2005, Teperi ym. 2009, Holopainen ym. 2013)

Haaste

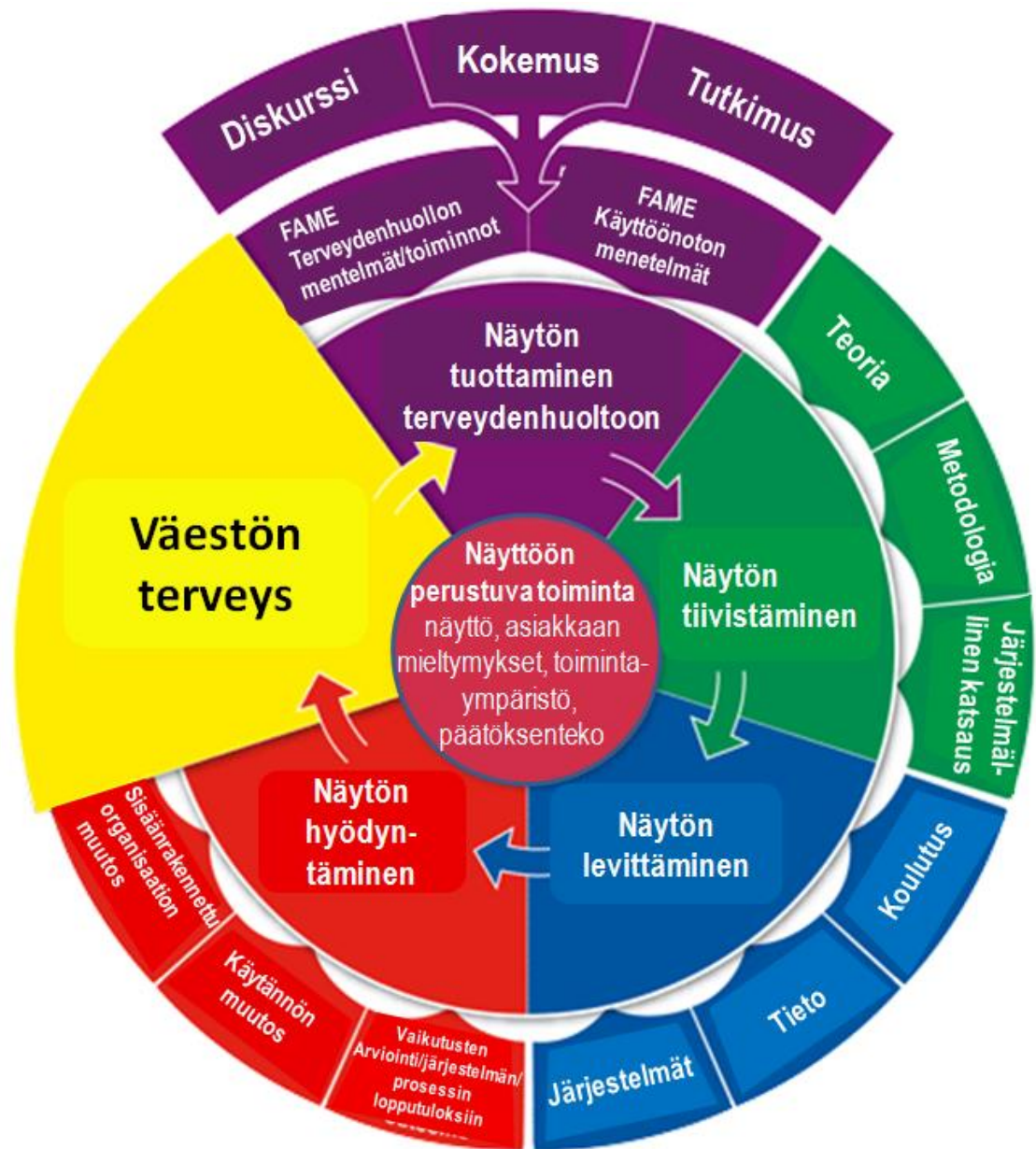
- Näyttöön perustuva toiminta on suhteellisen uusi asia terveydenhuollossa ja suurimmalle osalle terveydenhuollon henkilöstöä - myös johtajille
- Suomessa terveydenhuollon henkilöstön keski-ikä vuonna 2015 oli noin 44,5 vuotta, joista runsas viidennes saavuttaa 65 vuoden iän vuoteen 2020 mennessä (Kuntatyönantajat 2015).
- Aikaisemmin asiaa ei ollut esillä koulutuksessa eikä tutkimusnäyttöä ollut saatavilla

Näyttöön perustuva terveydenhuolto

Evidence based health care (EBHC)

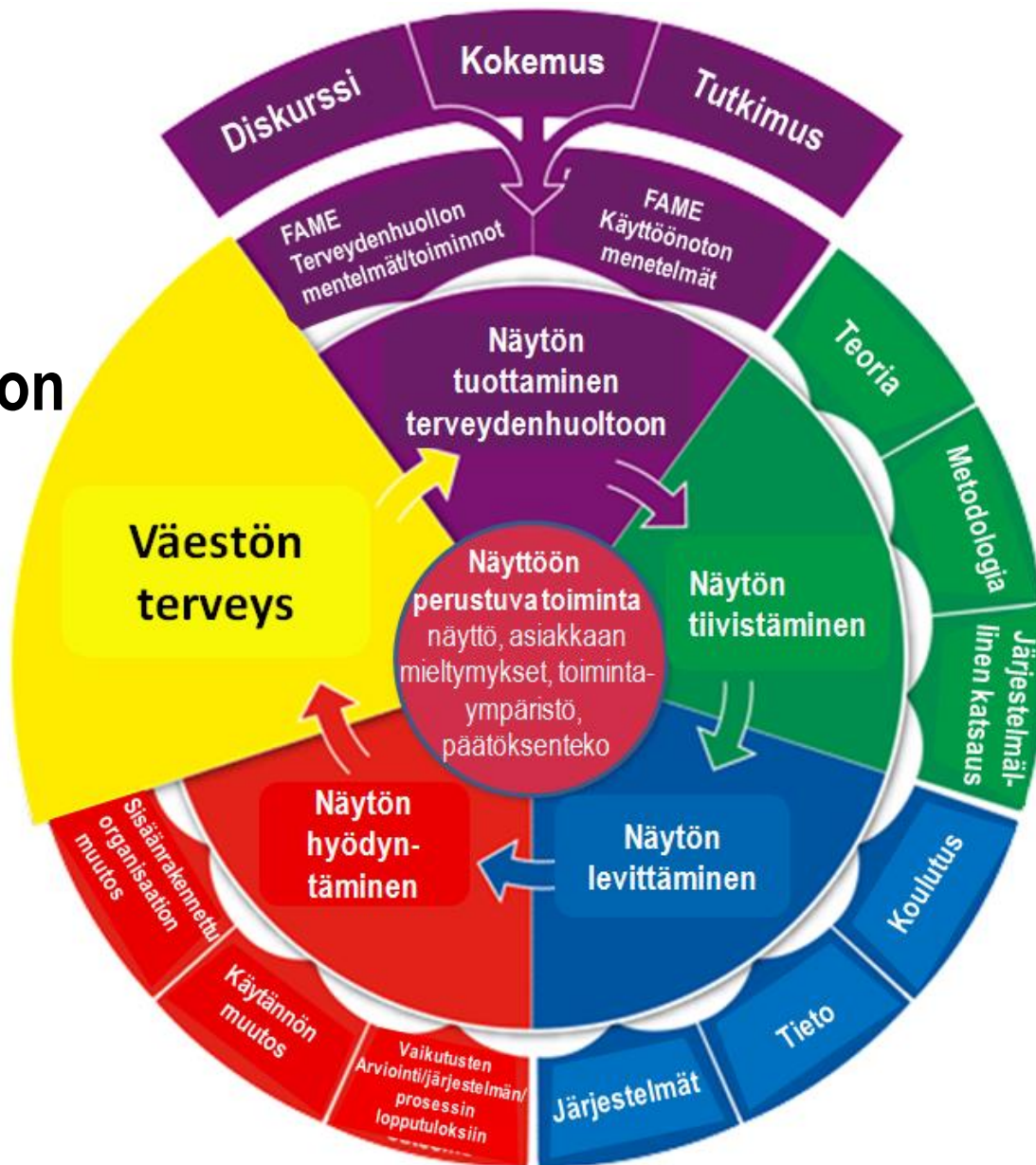
- tavoitteena tarjota asiakkaille/potilaille parasta mahdollista, vaikuttavaa hoitoa käyttäen vaikuttaviksi tunnistettuja menetelmiä ja hoitokäytäntöjä (Pearson ym. 2005).

Näyttöön perustuvan terveydenhuollon malli

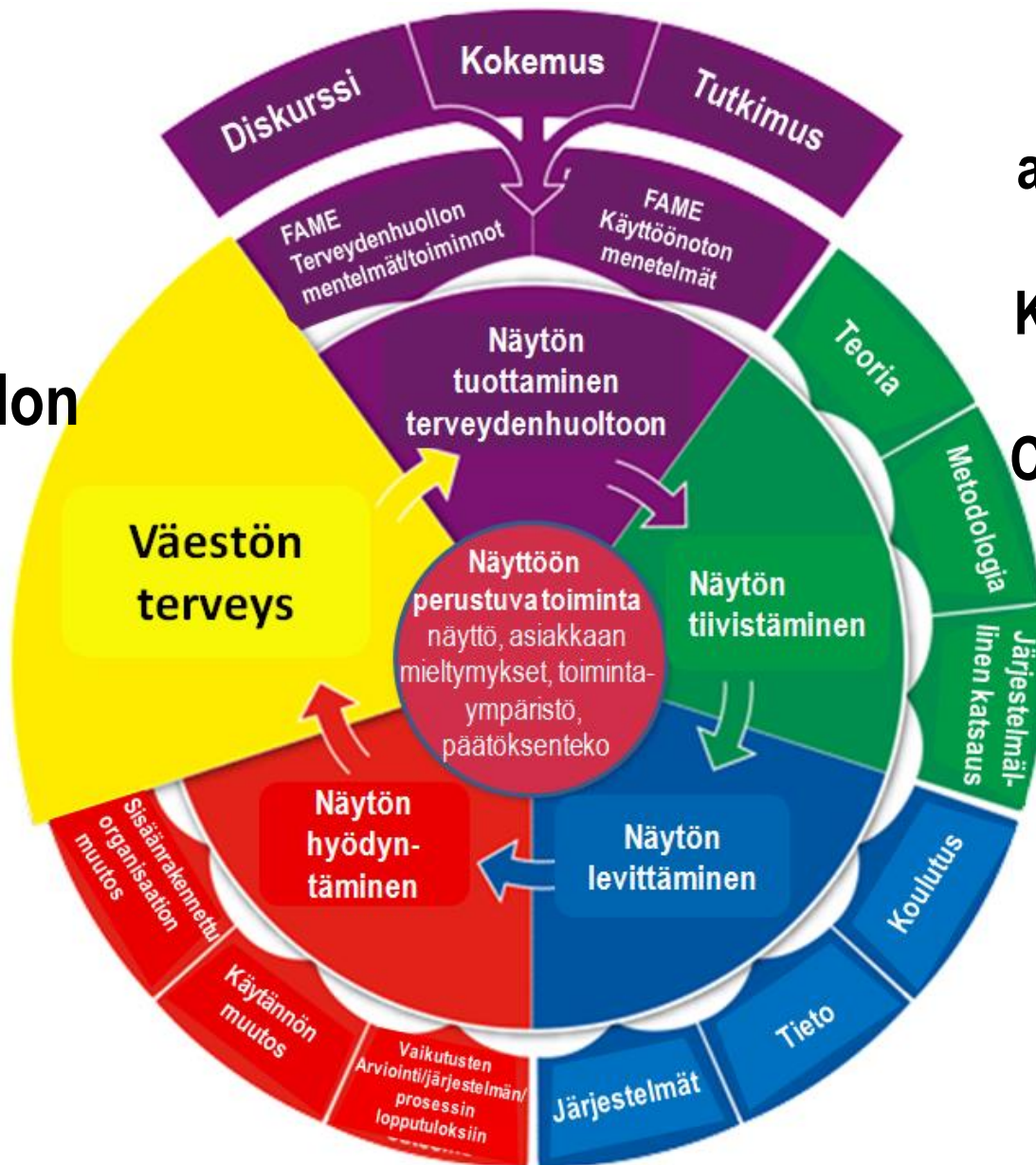
Tutkijat: yliopistot, tutkimuslaitokset

Näyttöön perustuvan terveydenhuollon malli

Tutkijat: yliopistot, tutkimuslaitokset

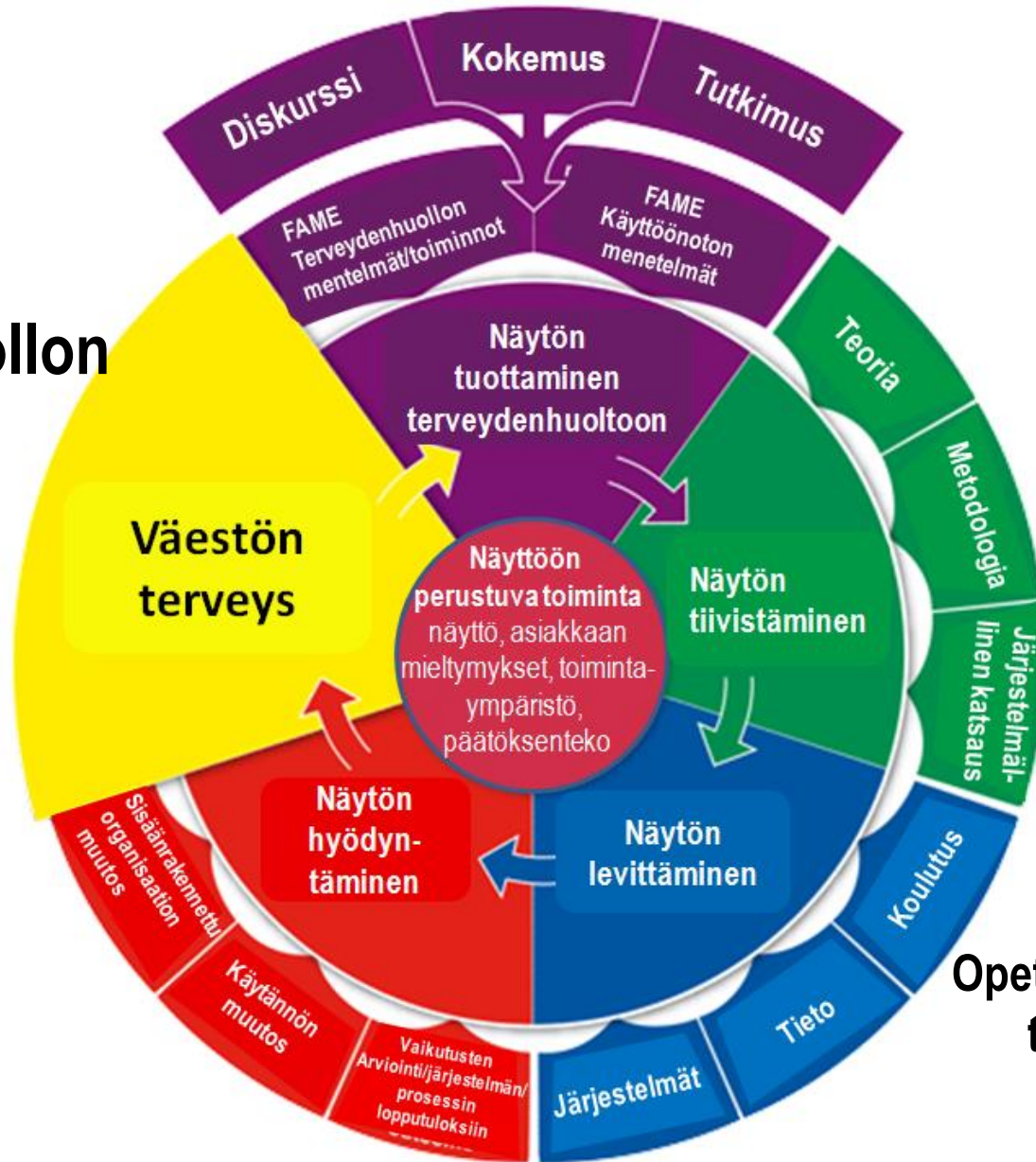
**Näyttöön
perustuvan
terveydenhuollon
malli**

**Tutkijat,
asiantuntijat
Esim.
Käypähoito,
Hotus,
Cohrane, JBI**

Tutkijat: yliopistot, tutkimuslaitokset

Näyttöön
perustuvan
terveydenhuollon
malli

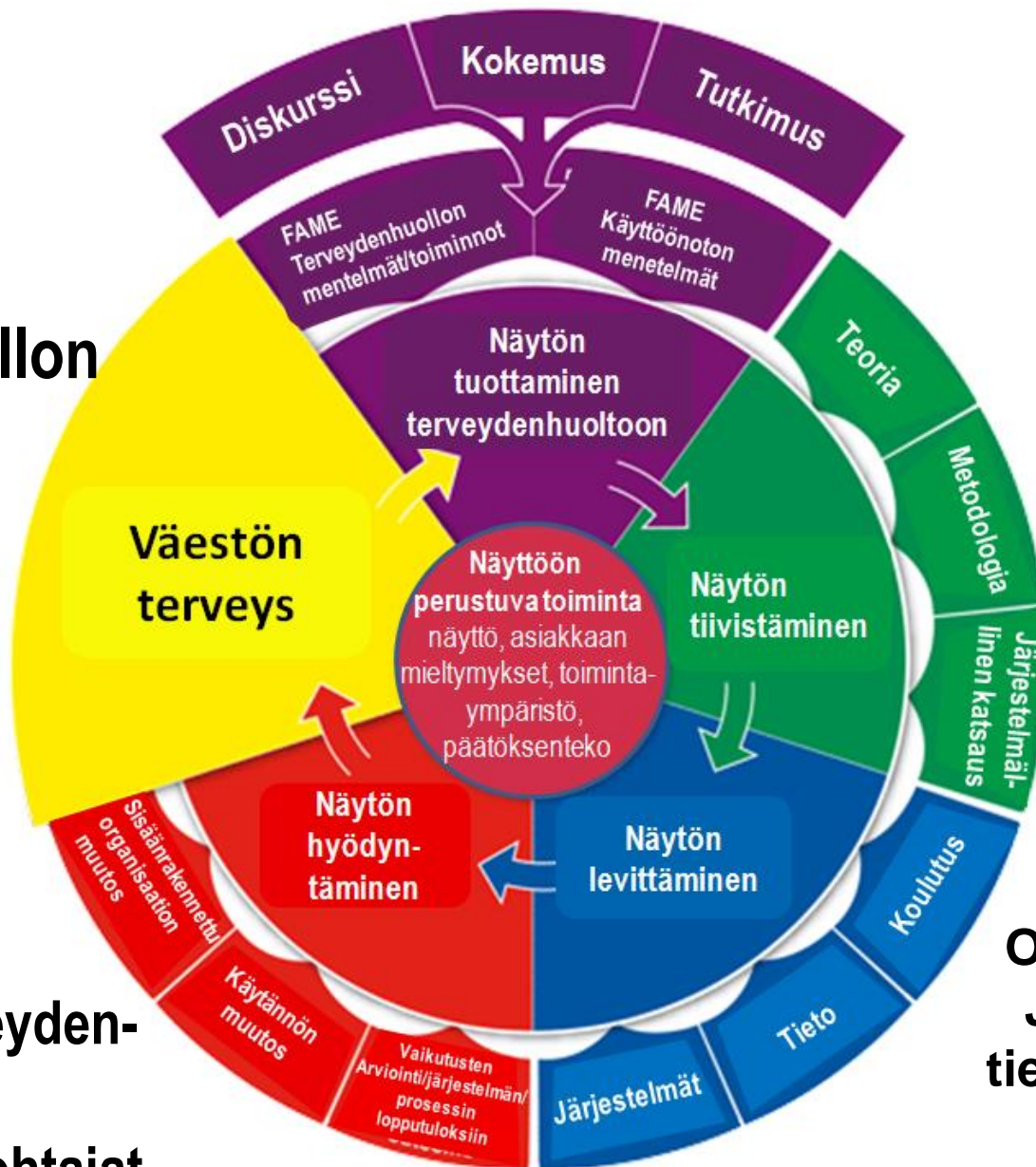

Tutkijat,
asiantuntijat
Käypähoito,
Hotus,
Cohrane, JBI

Opettajat, Johtajat
tietokannat
lehdet

Tutkijat: yliopistot, tutkimuslaitokset

Näyttöön
perustuvan
terveydenhuollon
malli

Tutkijat,
asiantuntijat
Käypähoito,
Hotus,
Cohrane, JBI

Sosiaali- ja terveyden-
huolto
Ammattilaiset, johtajat

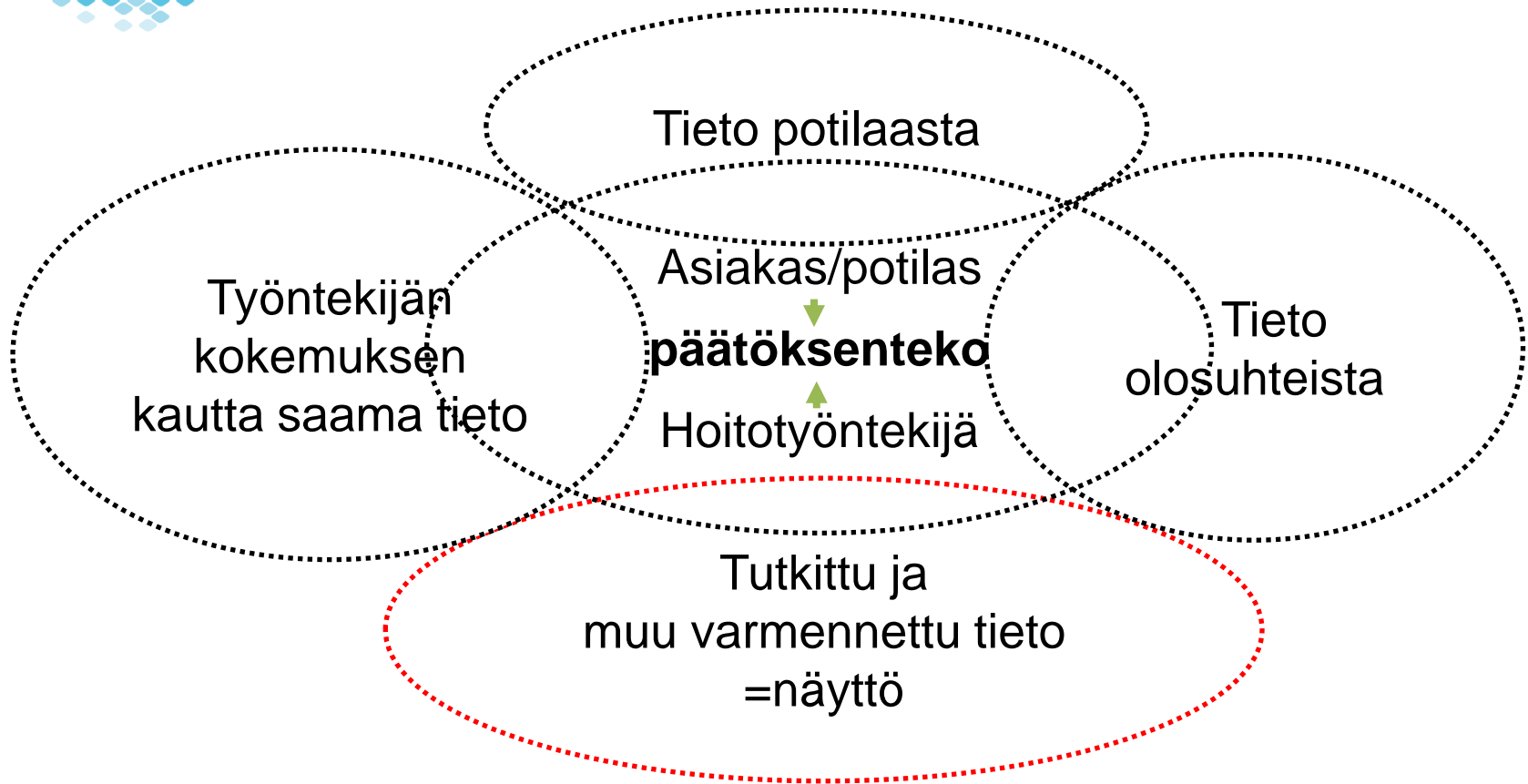
Opettajat,
Johtajat
tietokannat
lehdet

Näyttöön perustuvan toiminta

Evidence based practice (EBP)

- lähtökohtana on, että hoitopäätösten tukena käytetään parasta mahdollista saatavilla olevaa tutkimusnäyttöä
- > *mitä luotettavampaan tietoon päätöksenteko perustuu, sitä paremmin voidaan vastata potilaan hoidon tarpeisiin*

Näyttöön perustuva päätöksenteko

Yhtenäisen käytäntöjen merkitys

Heikko

Vahva

Päätöksenteon/toiminnan perustana oleva tieto

Yksittäisen hoitajan tietoperusta ja mieltymykset	Yksikön tai organisaation traditiot	Satunnaisesti valikoidut yksittäiset tutkimukset	Järjestelmällisesti koottu ja arvioitu tutkimusnäyttö
↓	↓	↓	↓
Päätöksenteko perustuu esimerkiksi henkilökohtaisiin kokemuksiin ja osittain vanhentuneeseen tietoon.	Päätöksenteko perustuu esim. rutiineihin tai päivittämättömiin hoito-ohjeisiin.	Päätöksenteko perustuu yksittäisiin ei-järjestelmällisesti arvioituihin tutkimuksiin.	Päätöksenteko perustuu luotettavaksi arvioituun ja tiivistettyyn tutkimusnäyttöön.

Matala

Potilasturvallisuus
Hoidon laatu
Hoidon eettisyys

Korkea

Käytäntöjen yhtenäistäminen

Tavoite

- eri potilasryhmien hoitoon luodaan parhaaseen mahdolliseen näyttöön perustuvat toimintatavat ja niitä myös käytetään hoidossa
- potilaat ja/tai heidän läheisensä saavat yhtä hyvää hoitoa hoitopaikasta riippumatta

Käytäntöjä yhtenäistetty sairaanhoitopiireissä /alueilla

- Kaatumisten ehkäisy
- Painehaavojen ehkäisy
- Vajaaravitsemuksen arviointi
- Hoitoon liittyvät infektiot (Käsihygienia)
- Kivun hoito

- Käytäntöjen yhtenäistäminen hoitotyön johtajien vastuulla

Näyttöön perustuvan toiminnan tasot

Toiminnan kehittämisen taso:

- Uuden hoitomenetelmän käyttöönotto, hoitotyön kehittäminen - käytännön yhtenäistäminen

Kliinisen hoidon taso:

- Potilaan hoito parhaaseen näyttöön perustuen

Yksilötaso: (hoitaja)

- Ammatillisen kehittymisen tarve - elinikäinen oppiminen; oman alan aktiivinen seuranta

Johtajan rooli näyttöön perustuvan toiminnan eri tasoilla

Toiminnan kehittämisen taso:

- Johtaja vastaa yhtenäisten käytäntöjen kehittämisen kaikista vaiheista (osaaminen, resurssit, prosessi, tiedotus)

Kliinisen hoidon taso: (Potilaan hoito)

- Johtaja varmistaa, että tiivistetty tieto on hoitajien saatavilla ja että toiminta perustuu näyttöön

Yksilötaso: (hoitaja)

- Johtaja mahdollistaa ja varmistaa henkilöstön npt-osaamisen

Hoitotyön johtajan rooli ja vastuut

- Toimintakulttuuri, asenteet –työtä tehdään potilaan parhaaksi
- Rakenteet, välineet, prosessit: näytön levittäminen
- Käyttöönotto (toimintamallit, vastuut, osaamisen varmentaminen, osaamiskartat, ohjelmistot)
- Asiantuntijoiden, mentoreiden hyödyntäminen
- Moniammatillinen ja alueellinen yhteistyö (hoitopolut)
- Seuranta, arviointi
- Johda näyttö käyttöön hoitotyössä

Näyttöön perustuvan toiminnan tukirakenteita

Alueellisia:

- tietoportaalit,
- mallit (asiantuntijuusmalli, YHKÄ-malli, Care Bundle)
- toiminta-ohjelmat

Organisaatiokohtaisia

- Henkilöstörakenne esim. Kliiniset asiantuntijat, osaaminen
- Sisäiset koulutukset
- Tutkimusklubit, opiskelijat, opinnäytetyöt
- Tutkimus- ja kehittämishankkeet
- Tiedolla johtamisen rakenteet

Kansainvälinen taso

Kansallinen taso

Alueellinen taso

Toimintayksikkö

Hoitotyön johtajan toiminta hoitokäytäntöjen yhtenäistäjänä: toimintapolitiikan ja -kulttuurin luominen; voimavarojen varmistaminen; vertailutiedon mahdollistaminen; tuki ja seuranta prosessin eri vaiheissa

Tieto ratkaisuvaihtoehdoista (esim. hoitotyön suositus)

Työyksikkö

Suunnitelma käytännön yhtenäistämiseksi

Nykykäytännön kehittämistarpeiden tunnistaminen

Asiakkaalta/potilaalta saatu tieto

Tiedon tuottaminen, välittäminen ja käyttöönotto

Yhtenäisten käytäntöjen kehittäminen

Osaamisen varmentaminen

Asiakas/Potilas

NP päätöksenteko

Hoitotyöntekijä

Tieto toimintaympäristöstä ja resursseista

Tieto yhteisestä käytännöstä

Yhteistyö tutkimus- ja koulutusorganisaatioiden kanssa

Hoitotyöntekijän kokemustieto

Moniammatillinen yhteistyö ja päätöksenteko

Käytännön seuranta ja arviointi

Seuranta- ja arviointitiedon kerruu ja hyödyntäminen (esim. rekisterit, tilastot)

© Hoitotyön Tutkimussäätiö

Hoitotyön johtaminen näyttöön perustuvien hoitotyön käytäntöjen yhtenäistämiseksi (Holopainen ym. 2010).

Asiantuntijuus näyttöön perustuvan toiminnan tukirakenteena

<p>Asiantuntijuuden tyypit</p> <p>Osaamisen tavoite</p>	<p>Kliinisessä hoitotyössä toimivat hoitajat</p> <ul style="list-style-type: none"> Vahva kliinisen hoitotyön ja tiedon soveltamisen osaaminen Työ- ja toimintayksikön tuntemus 	<p>Kliinisesti erikoistuneet hoitajat</p> <ul style="list-style-type: none"> Vahva erityisosaaminen Tiedon soveltamisen ja Kehittämisaosaaminen Työ- ja toimintayksikön tuntemus 	<p>Kliinisen hoitotyön asiantuntijat</p> <ul style="list-style-type: none"> Oman kliinisen alueen vahva osaaminen Vahva kehittämisosaaminen Tutkimusosaamista Järjestelmän tuntemus 	<p>Kliinisen hoitotieteen asiantuntijat</p> <ul style="list-style-type: none"> Vahva kliinisen alueen tutkimus- ja kehittämisosaaminen Johtamisosaaminen Järjestelmän tuntemus
<p>Osaamisen painotus</p>	<ul style="list-style-type: none"> Kliinisen hoitotyön osaaminen Asiakaskohtainen tiedon käyttö ja soveltaminen Tutkimuksen ja kehittämisen osaaminen sekä näiden johtamisen osaaminen Tiedon tuottaminen ja levittäminen toimintayksikössä ja alueilla 			
<p>Toiminta näyttöön perustuvien (NP) käytäntöjen käyttöön-otossa</p>	<p>NP-tiedon käyttö ja soveltaminen hoidossa.</p> <p>Asiantuntemuksen ajantasalla pitäminen ja syventäminen.</p>	<p>NP-tiedon käyttö ja soveltaminen omalla erikoisalalla.</p> <p>NP-käytäntöjen käyttöönoton ohjaus ja tuki työyksikössä.</p> <p>Asiantuntemuksen ajantasalla pitäminen ja syventäminen.</p> <p>Tiedon välittäminen.</p>	<p>Tieteellisen tiedon soveltaminen.</p> <p>Käytäntöjen yhtenäistäminen toimintayksiköissä ja alueella.</p> <p>NP-käytäntöjen kehittäminen ja käyttöönoton tuki.</p> <p>Tiedon levittäminen ja käytön seuraaminen.</p> <p>Asiantuntemuksen syventämien.</p>	<p>Hoitotyön suositusten laatiminen.</p> <p>Arviontimenetelmien kehittäminen, interventio-, vaikuttavuustutkimus, hyvien/NP käytäntöjen toimeenpanon arviointi.</p> <p>Kehittämisen ja tutkimushankkeiden johtaminen.</p> <p>Asiantuntijuuden kehittämisen tuki.</p>

Näyttöön perustuvan toiminnan esteitä

Organisaatioon liittyviä	Johdon tuen puute, rakenteet , organisaatiokulttuuri, sisäinen hierarkia, resurssien puute, moniammatillisen yhteistyön puute, vakiintuneet käytännöt
Terveydenhuollon ammattilaiseen liittyen	Osaaminen: tiedot, taidot Asenne, ennakkoluulot, Suosituksia ei lueta, kiire, erimieltä suosituksen kanssa
Potilaaseen liittyen	Ennakkokäsitykset, passiivisuus, virheellinen tieto
Näyttöön liittyen	Tutkimusten laadun ongelmat, saatavuus, tiedon runsas määrä, hoitosuosittelun epäselvyys, päivittämätön tai puutteellinen suositus
Johtajaan ja johtamiseen liittyen	Puutteet tavoitteiden asettamisessa, osaaminen, asenne, oma sitoutumattomuus, suunnitelmallisen tuen puute, valtuuksien puute

Tutkimus näyttöön perustuvan toiminnan tämän hetken tilanteesta

- Kevät –syksy 2017
- Hoitotyön tutkimussäätiö ja Sairaanhoitajaliitto

Kohderyhmät

- Hoitotyön johtajat ja esimiehet
- Sairaanhoitajat

Lähteitä

- Lehtomäki L. 2009. Valtakunnallisista suosituksista terveyskeskuksen talon tavoiksi. Väitöskirja. Tampereen yliopisto.
- Melnyk B.M. & Fineout-Overholt. E. 2005. Evidence-Based Practice in Nursing and Health Care. A Guide to Best Practice. Lippincott, Williams and Wilkins, Philadelphia, PA.
- Patient Safety and Quality: An Evidence-Based Handbook for Nurses. AHRQ Publication No. 08-0043. Agency for Healthcare Research and Quality, Rockville, MD.
<http://www.ahrq.gov/qual/nursesfdbk/>
- Pearson A, Wiechula R, Court A & Lockwood C. 2005. The JBI model of evidence-based healthcare. *Int J Evid Based Healthc* 2005; 3: 207–215.
- Sackett DL, Rosenberg WMC, Gray JAM, Haynes RB, Richardson WS. 1996. Evidence based medicine: what it is and what it isn't. *BMJ* 312: 71–2 [3]
- Salminen A. 2011. Mikä kirjallisuuskatsaus? Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyyppeihin ja hallintotieteellisiin sovelluksiin Vaasan yliopiston julkaisuja, opetusjulkaisuja 62 julkisjohtaminen 4. http://www.uva.fi/materiaali/pdf/isbn_978-952-476-349-3.pdf
- Stetler C. 2001. Updating the Stetler Model of research utilization to facilitate evidence-based practice. *Nursing Outlook* 46, 272–279.
- STM. 2009. Johtamisella vaikuttavuutta ja vetovoimaa hoitotyöhön. Toimintaohjelma 2009–2011. Julkaisuja 18. http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=39503&name=DLFE-10623.pdf
- Teperi J, Porten M, Vuorenkoski L & Baron J. 2009. The Finnish Health Care System: A Value-Based Perspective. *Sitra Reports* 82.
- Tervo-Heikkinen T, Korhonen T, Holopainen A & Miettinen M. Kaatumisten ehkäisyn toimintamalli. *ProTerveys* 2011;3:20-21.
- Tilastokeskus 2013. Sosiaali- ja terveyspalvelujen henkilöstö 2010. Tilastoraportti 10/2013, 18.4.2013. Suomen virallinen tilasto, Työssäkäyntitilasto, Tilastokeskus.

Lähteitä

- DiCenso A, Ciliska D, Guyatt G. 2005. Introduction to evidence-based nursing. In DiCenso A, Guyatt G, Ciliska D. Evidence-based nursing. A guide to clinical practice. Elsevier Mosby, USA, 3-19.
- DiCenso A, Guyatt G & Ciliska B. 2005. Evidence-Based Nursing: A Guide to Clinical Practice. St. Louis: Mosby.
- DiCenso A, Guyatt G. 2005. Applying results to individual patient. Teoksessa DiCenso A, Guyatt G, Ciliska D. Evidence-based nursing. A guide to clinical practice. Elsevier Mosby, USA, 481-489.
- Elomaa L. & Mikkola H. 2010. Näytön jäljillä. Tiedonhaku näyttöön perustuvassa hoitotyössä. Turun ammattikorkeakoulun oppimateriaaleja 12. <http://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522161611.pdf>
- Estabrooks C. 1999. The conceptual structure of research utilization Research in Nursing and Health 22, 203-216.
- Estabrooks C.A. 1998. Will evidence-based nursing practice make practice perfect. Canadian Journal of Nursing Research. 30(1), 15-36.
- Etene 2001. Terveystieteiden tutkimuskeskuksen yhteinen arvopohja, yhteiset tavoitteet ja periaatteet ETENE-julkaisuja 1.
- Fineout-Overholt E, Melnyk BM, Schultz A. Transforming health care from the inside out: advancing evidence-based practice in the 21st century. J Prof Nurs. 2005 Nov-Dec;21(6):335-44.
- Goode CJ, Fink RM, Krugman M, Oman KS, Traditi LK. 2011. The Colorado Patient-Centered Interprofessional Evidence-Based Practice Model: a framework for transformation. Worldviews Evid Based Nurs. 8(2):96-105
- Joanna Briggs Instituutti. Reviewers' Manual 2011 Edition <http://joannabriggs.org/Documents/sumari/Reviewers%20Manual-2011.pdf>